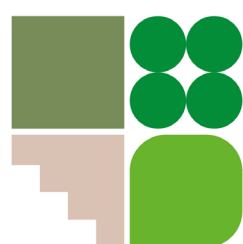

KERKENBELEIDSPLAN GEMEENTE LIERDE

LIERDE

LANDELIJKE EENVOUD IN DE VLAAMSE ARDENNEN

April 2025

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	1
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	3
2. FICHE PER KERKGEBOUW	4
2.1. Parochiekerk Sint-Ursmarus in Deftinge	4
2.1.1. Identificatie.....	4
2.1.2. Beschrijving	5
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	10
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	11
2.2. Parochiekerk Sint-Jan de Doper in Hemelveerdegem.....	12
2.2.1. Identificatie.....	12
2.2.2. Beschrijving	13
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	17
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	18
2.3. Parochiekerk Sint-Maria-Magdalena in Sint-Maria-Lierde.....	19
2.3.1. Identificatie.....	19
2.3.2. Beschrijving	20
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	24
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	24
2.4. Parochiekerk Sint-Martinus in Sint-Martens-Lierde.....	25
2.4.1. Identificatie.....	25
2.4.2. Beschrijving	26
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	32
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	33
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	34
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.....	34
3.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht.....	36
BESLUIT	38

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Lierde:

- Parochiekerk Sint-Ursmarus, Kerkstraat z.n., 9570 Deftinge
- Parochiekerk Sint-Jan de Doper, Sint-Jansplein z.n., 9571 Hemelveerdegem
- Parochiekerk Sint-Maria-Magdalena, Dorpstraat z.n., 9570 Sint-Maria-Lierde
- Parochiekerk Sint-Martinus, Kartuizerstraat z.n., 9572 Sint-Martens-Lierde

Het traject dat werd doorlopen om tot dit kerkenbeleidsplan te komen:

- 02/12/2024: De opleiding Kerkenbeleidsplan in Aalst georganiseerd door Platform Toekomst Parochiekerken werd bijgewoond door Leen Carlier (afdelingshoofd grondgebiedzaken).
- 15/04/2025: Stuurgroepvergadering in het gemeentehuis met vertegenwoordigers van het Centraal Kerkbestuur (Marie-Claire Parent en José Meremans), vertegenwoordigers van de vier kerkfabrieken (Marnic De Brakeleer, Helga De Pelsmaeker, Nelly De Smet, Stefaan Loetens, José Meremans en Marie-Claire Parent), burgemeester Jurgen Soetens, schepen van erediensten Erna Antoine, cultuurmedewerker Lieve Henau en afdelingshoofd grondgebiedzaken Leen Carlier betreffende actualisatie van de invulling van het kerkenbeleidsplan en gesprekken over de toekomstvisie.
- 23/04/2025: Het ontwerp van het kerkenbeleidsplan wordt ter nalezing per mail doorgestuurd naar de leden van de stuurgroepvergadering met als deadline 28/04/2025.
- 30/04/2025: Op basis van reacties en opmerkingen van enkele leden van de stuurgroepvergadering werd het ontwerp aangepast en op 30/04/2025 nogmaals ter nalezing per mail doorgestuurd naar de leden van de stuurgroepvergadering met als deadline 05/05/2025.
- 07/05/2025: Het ontwerp van het kerkenbeleidsplan wordt ter nalezing per mail doorgestuurd naar E.H. deken van Zottegem Emmanuel Vidts en diaken Bart De Wael met als deadline 12/05/2025.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Lierde, het centraal kerkbestuur van Lierde en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Gent op / /2025;
- door de gemeenteraad van de gemeente Lierde op / / 2025.

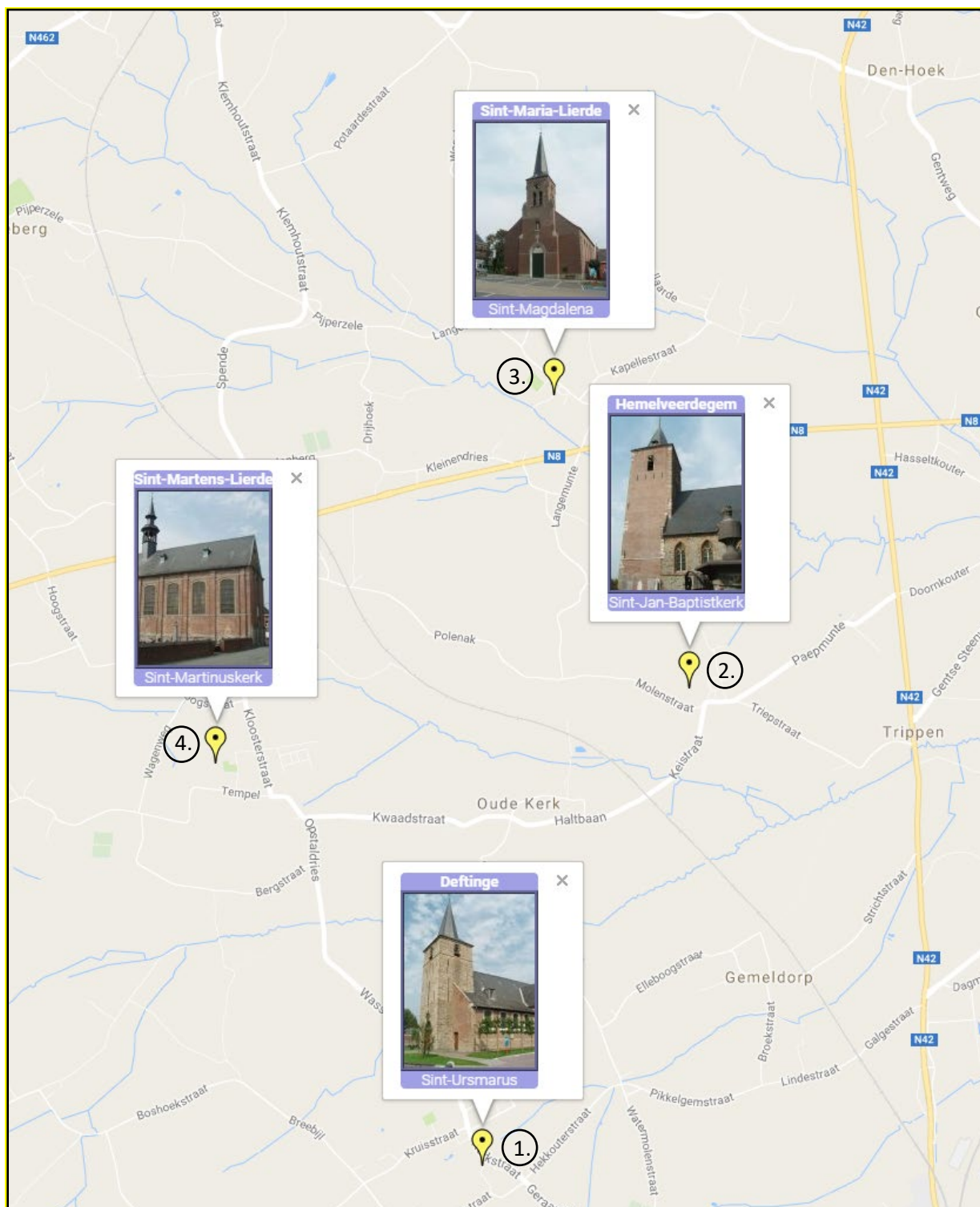
De kerkelijke context in de gemeente Lierde moet bekeken worden in het kader van het pastoraal plan van het dekenaat Zottegem, waarin de vorming van pastorale zones en de samenvoeging van parochies centraal staan. Dit proces is bedoeld om het kerkelijk leven te versterken in een context van dalend kerkbezoek, minder beschikbare priesters en veranderende maatschappelijke verhoudingen. Voor het kerkenbeleidsplan betekent dit dat er kritisch gekeken wordt naar het gebruik en de toekomst van de kerkgebouwen in de gemeente. Niet alle kerken blijven automatisch volledig in gebruik voor liturgie; er wordt nagedacht over neven- of herbestemming, met respect voor het religieus erfgoed en de lokale verbondenheid.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Datum en handtekening bisdom

Datum en handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

1. Parochiekerk Sint-Ursmarus: Kerkstraat z.n., 9570 Deftinge
2. Parochiekerk Sint-Jan de Doper: Sint-Jansplein z.n., 9571 Hemelveerdegem
3. Parochiekerk Sint-Maria-Magdalena, Dorpstraat z.n., 9570 Sint-Maria-Lierde
4. Parochiekerk Sint-Martinus, Kartuizerstraat z.n., 9572 Sint-Martens-Lierde

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Parochiekerk Sint-Ursmarus in Deftinge

2.1.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Ursmarus

Geografische ligging

- Kerkstraat z.n., 9570 Deftinge
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Zottegem
- Parochie: Sint-Ursmarus

Eigenaar: Gemeente Lierde

Bescherming(en)/vastgesteld:

Het gebouw is opgenomen in de Inventaris Onroerend Erfgoed.

De parochiekerk Sint-Ursmarus met uitzondering van de nieuwe beuken tussen koor en benedenkerk is sedert 04/03/1947 beschermd als monument.

De bescherming werd op 13/09/1976 uitgebreid met de neogotische koorzijbeuken, ook de kerkhofmuur werd op 13/09/1976 beschermd.

Het kerkhof is sedert 13/09/1976 beschermd als cultuurhistorisch landschap.

De parochiekerk Sint-Ursmarus en restanten kerkhof zijn opgenomen als vastgesteld bouwkundig erfgoed.

Voor meer informatie en de juridische gevolgen, zie:

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/139931>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10972>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10489>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10484>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10444>

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Vooralsnog zijn er geen documenten bekend omtrent de oorsprong en vroegste bouwperiodes van de huidige kerk. Recent door K. De Wolf andere dateringen dan de gangbare voor de oudste delen naar voren geschoven namelijk respectievelijk 15de in plaats van 13de eeuw voor het koor en 13de in plaats van 14de eeuw voor de westelijke toren. Archeologisch en archivalisch onderzoek kunnen dit mogelijk bevestigen. Herhaaldelijke herstellingen en verbouwingen van de driebeukige kerk met transept en westelijke toren bemoeilijken immers een interpretatie op stijlgronden. Wegens verschillend bouw materiaal noordelijke transeptarm waarschijnlijk uit het eerste kwart van de 15de eeuw en zuidelijke transeptarm uit de 16de of 17de eeuw. De heropbouw van de kerk waartoe besloten in 1600 duurde tot 1611; koor, schip en toren (afgebrand in 1602) kwamen opeenvolgend aan de beurt. De toren draagt een onvolledig jaartal 165?. In ankers en 1725 op de sluitsteen van het portaal, verwijzend naar bouwvingrepen. Jaartal 1722 op hoeksteen van zuidelijke zijbeuk aan westelijke gevelzijde, zou verwijzen naar aanpassing van kerk met toevoeging van de smalle zijbeuken. Wellicht verkreeg de middenbeuk zijn stucplafond met decoratie in Lodewijk XV-stijl in 1759 (zie datering op gewelfboog); aansluitend kerk in de tweede helft van de 18de eeuw uitgerust met een rijkelijke aankleding. In 1897 zou het vroeg-gotische koor een weinig geslaagde restauratie hebben ondergaan, voornamelijk van de steunberen en vensters, naar ontwerp van ingenieur Bouckaert (Gent). De nood aan een grotere kerkruimte, de slechte staat van het koor en de weinig gelukkige vroegere herstelling ervan leidden in 1912-1915 tot volgende oplossing voor uitbreiding van de kerk naar ontwerp van architect F. Van Damme (Geraardsbergen): koor 9 meter oostwaarts heropgebouwd met hergebruik van het

afbraakmateriaal ervan en waarbij het driebeukig schip verlengd werd in neogotische stijl. Grondige restauratie volgens plannen van architect A. Bressers (Gent), uitgevoerd in 1964-65. Ingrijpende werken aan toren omvatten onder andere vernieuwing van torengewelf op begane grond vervanging van galmboarden, klokkenstoel, aanbrengen van betonvloeren en ringbalken op torenverdieping; nieuwe torentrap verplaatst van noord- naar zuidtravee; nieuwe portaaldeur en binnendeur van portaal; nieuw torenkruis, -haan en bol naar oud model. Nieuw bezetwerk rond vensters zijbeuken. Interieur herschilderd in 1936-37, in 1967 volgend op buitenrestauratiewerken en gepaard met decapering van heiligenbeelden; interieur laatst herschilderd in 1993.

De plattegrond ontvouwt een driebeukige kerk met vierkante westelijke toren, half ingebouwd tussen korte westtravee van zijbeuken (doopkapel in noorden); oud deel van schip van drie traveeën; uitspringend transept gevolgd door uitbreiding schip van twee traveeën en koor van drie traveeën met driezijdige sluiting. Vierkante westtoren van vier bouwlagen met gesloten karakter, aansluitend bij de laat-romaanse kerkbouw; parement van zandsteenblokken, regelmatiger van vorm op bovenste verdieping, binnenmetselwerk van veldsteen met bakstenen herstelling bovenin. Door verhoging grondniveau sterk verlaagde sokkel met afschuining. Portaal met zandstenen legblokken, hardstenen latei en boog van bovenlicht met 1725 in sluitsteen. Kleine spitsbogige galmgaten op omlopende waterlijst. Ingesnoerde achzijdige leien torenspits met torenkruis. Laag reikend en geknikt leien zadeldak boven het oudste deel van het schip; één zuidelijke dakkapel belicht het doksaal; hoger jongere deel van het schip onder drie parallelle zadeldaken. Lage zijbeuken van baksteen op zandstenen plint met dito hoekkettingen; bepleisterde omlijstingen met oren rondom de segmentboogvensters. Noordelijk transept met volledig zandstenen gevels, bakstenen zuidelijk transept met zandstenen speklagen; spitsbooglicht in puntgevel van beide transeptarmen. Speklagen hernomen in de neogotische uitbreiding zowel van zijbeuken als voor de sacristie in de noordoostelijk kooroksel. Merkwaardige rij gesculpteerde kraagstenen met maskerkoppen onder daklijst van verplaatst koor.

Bep leisterd en geschilderd kerkinterieur; vrijgelegde natuurstenen nis onder brede bakstenen boog in westwand van noordelijk transept. Middenbeuk met tonvormige overwelling, stucdecoratie in rococostijl, gedateerd 1759 in cartouche boven rondboog op scheiding met verlengstuk van schip; vrij gedrongen hardstenen zuilen op achthoekige basis (enkele met bepleisterde schacht) en spitsbogige scheibogen; schuin afgedekte zijbeuken. Neogotische uitbreiding schip en koor onder spits houten tongewelf. Bij restauratie circa 1965 vernieuwd kruisribgewelf op benedenverdieping toren; spitsbogig geopend naar middenbeuk. Mobilair: Acht schilderijen, portretbustes van vier evangelisten en vier kerkvaders door Frans de Gernier, van 1786.

Houten heiligenbeelden, sedert circa 1965 gedecapeerd: beeld van Heilige Ursmarus, hout, 17de eeuw. Jezusbeeld aan kruis uit de 17de eeuw; 17de-eeuws beeld van God de Vader afkomstig van hoofdaltaar; meerder beelden (engeltjes en twee bustes) afkomstig van 18de-eeuwse zijaltaren; overige heiligenbeelden voornamelijk uit 19de eeuw.

18de-eeuws houten tabernakel afkomstig van zijaltaar. 18de-eeuws koorgestoelte. Fraai uitgewerkte houten bekleding van vroegere koorhoeken met kruising door Egidius de Ville (Geraardsbergen) met chronogrammen 1766. Eiken lambrisering van zijbeuken met zitbanken en ingemaakte kasten uitgevoerd circa 1770 door Jan Michiels; lambrisering onder doksaal van 1762 door Egidius de Ville. Fraaie houten communiebank in rococostijl van 1762, door Jan

Michiels (Velzeke); centraal paneel van communiebankdeur heden verwerkt in hoofdaltaar en evenals de kerkmeestersbanken vervaardigd door J. Michiels. Preekstoel in Lodewijk XV-stijl, met chronogrammen 1763, door Jan en Egidius de Ville. Twee biechtstoelen in Lodewijk VI-stijl uit de tweede helft van de 18de eeuw (waarschijnlijk 1771 en 1779 door Egidius de Ville, mogelijk één van Jan Michiels). Opmerkelijke balustrade (1778) van doksaal door Egidius de Ville. Oorspronkelijk orgel gebouwd door L.B. Van Peteghem (Gent) in 1779-80. In 1967 ingrijpend verbouwd en vernieuwd door firma Jos Loncke & zonen (Esen).

Romaanse doopvont in blauwe hardsteen, uit de 12de of 13de eeuw. Glasramen van H. Coppejans (Gent), twee van 1947, drie van 1951. Twee grafstenen heden in zijwand kerkportaal: witmarmeren grafsteen in hardstenen omlijsting van E.H. C. Van Ongevalle 1754; hardstenen grafsteen van J.O. Van der Meere 1788; hardstenen grafstenen verwerkt in de kerkvloer onder meer van 1685.

- DE WOLF K., Gotische bouwkunst (1225-1625), Architectuurgids Zuid-Oost-Vlaanderen, Zottegem, 1997, p. 51-52, 54.
- DE WOLF K., Romaanse bouwkunst: bijvoegsel 1997, De Beiaard 22.08.1997, p. 23.
- HITCHINSON F., Kerk en Parochie van Sint-Ursmarus, in: Deftinge, Projectgroep Cultuur Lierde, 1994, p. 4-27.

Bron: Inventaris van het bouwkundig erfgoed, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeenten: Brakel, Horebeke, Kruishoutem, Lierde, Zingem en Zwalm, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 15n4, (onuitgegeven werkdocumenten).

Auteurs: Verbeeck, Mieke

Datum tekst: 2000

Aanvullende informatie: de parochiekerk wordt omgeven door de restanten van het voormalige kerkhof. Het hof is aangelegd met gras en bomenrijen. Langs de west-, noord- en oostzijde is de kerkhofmuur bewaard. De muur is opgebouwd uit arduinblokken in onregelmatig verband en afgedekt met een horizontale dekplaat.

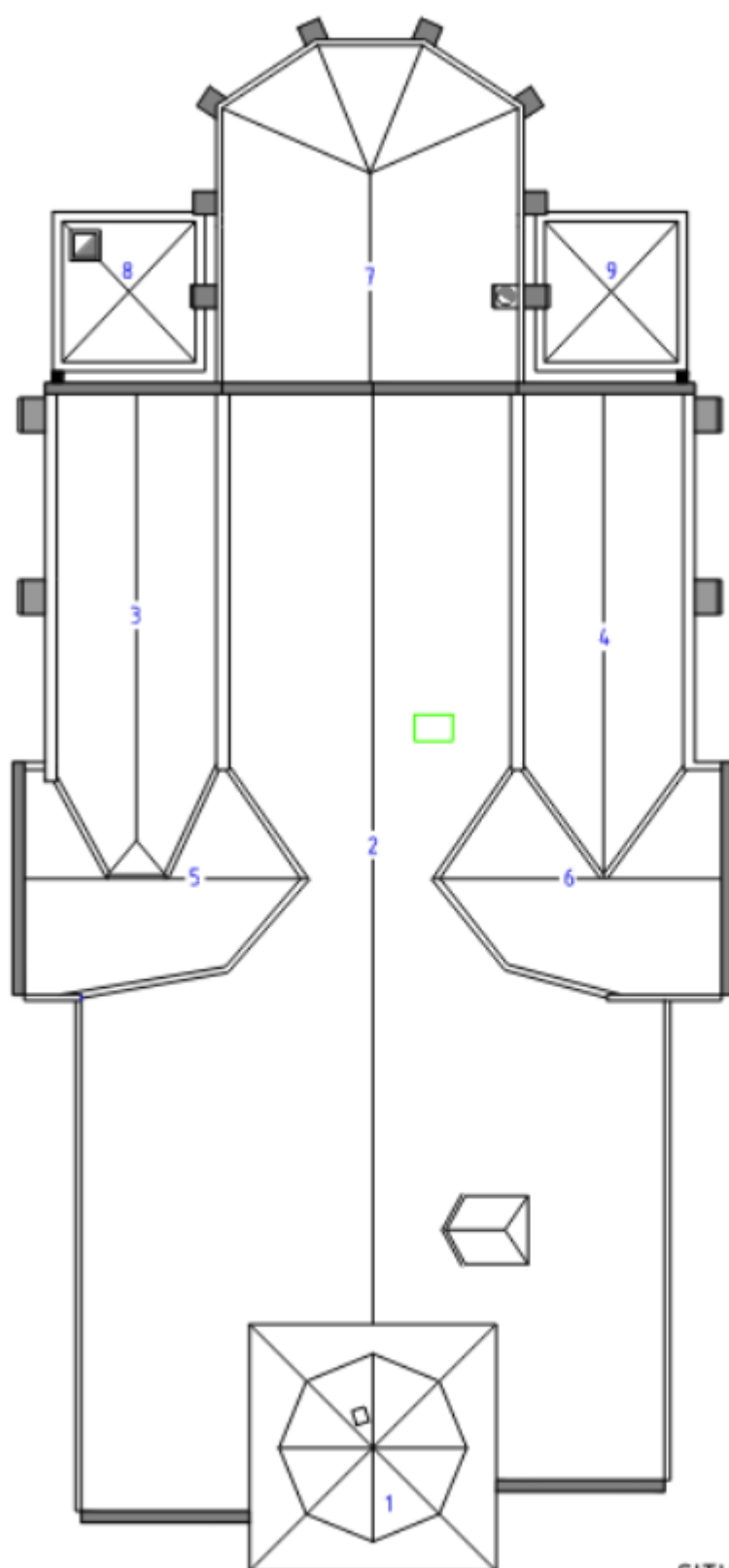
Auteurs: Daemen, Caroline

Datum tekst : 01/09/2015

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- Oppervlakte: 613,25 m²
- Vrije hoogte: +/- 10 m
- Aantal zitplaatsen: 330 kerkstoelen en 30 tabourets
- Grondplan:

SITUATIESCHETS
 Sint-Ursmaruskerk
 Deftinge
 Kerkstraat
 41798

Voorzieningen

Sanitair	Er is stromend water aanwezig maar geen toilet.
Verwarming	Verwarmingsinstallatie op aardgas +/- 20 jaar, normaal onderhoud
Verlichting	Mix van LED, gloeilampen en kwikdamplampen
Keukenvoorzieningen	Er is geen keuken aanwezig.
Audiosysteem	Aanwezig en werkt naar behoren.
Beeldscherm(en)	Er zijn geen beeldschermen aanwezig.
Rolstoeltoegankelijkheid	Via de hoofdingang is het gebouw rolstoeltoegankelijk.
Diefstal- en brandbeveiliging	Gasbeveiliging aanwezig in het stooklokaal, er is verder geen diefstal- of brandbeveiliging aanwezig.
Bliksembeveiliging	Is aanwezig.
Gsm-operatoren	Geen gsm-operatoren aanwezig.

De Sint-Ursmaruskerk is gelegen in het centrum van Deftinge (Kerkstraat). De kerk is ingeplant binnen de bocht aan zuidelijke zijde van de hoofdrijweg.

De Sint-Ursmaruskerk Deftinge is één van de grootste kerken van de gemeente Lierde. Het is een driebeukige kerk met vierkante westelijke toren. De kerk is ruim en is voorzien van een goede verwarmingsinstallatie, elektriciteit, geluids- en lichtinstallatie. Er is sanitair (water) aanwezig. Er is geen toilet en geen keuken. De kerk is gemakkelijk toegankelijk voor andersvaliden via de hoofdingang. Er is een speciale parkeerplaats voorzien voor andersvaliden. Er is ruime parkeermogelijkheid en dit zowel direct rond de kerk als op de nabijgelegen parking aan de school.

De Sint-Ursmaruskerk te Deftinge beschikt over een historisch gezien bijzonder en waardevol kerkinterieur bestaande uit schilderijen, portretbustes, houten heiligenbeelden, 18de-eeuws houten tabernakel en koorgestoelte, eiken lambrisering

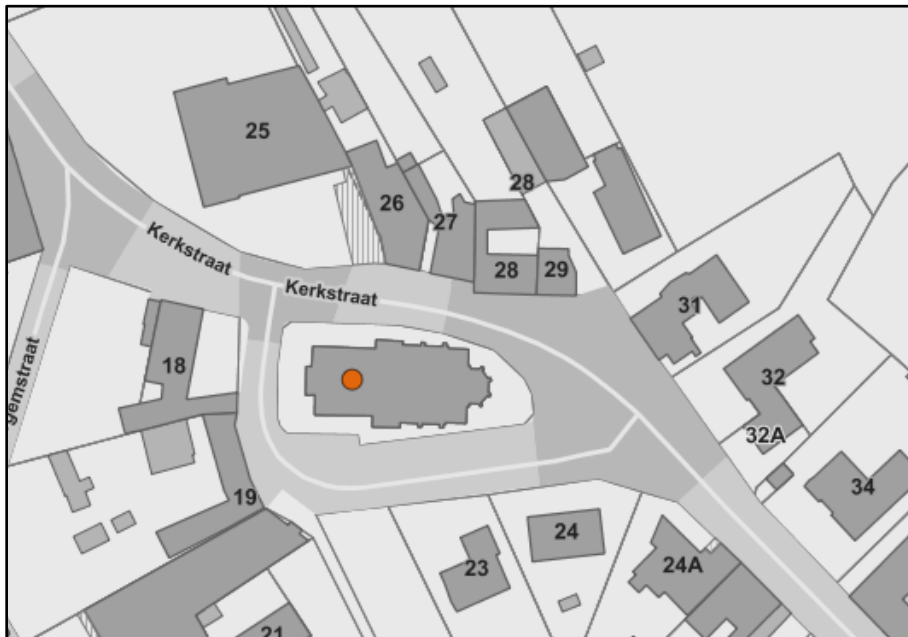
Bouw fysische toestand

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

De bouw fysische toestand van de Sint-Ursmaruskerk is overwegend goed. Zie verslag Monumentenwacht 41798/2023/B in bijlage.

Het vervangen en/of repareren van de goten werd uitgevoerd in 2017.

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Ursmaruskerk te Deftinge is voorzien van een klokkentoren. De klokken worden elektronisch bediend. Er is kloggelui overdag en bij begrafenissen en huwelijken.

De Sint-Ursmaruskerk is makkelijk bereikbaar via het openbaar vervoer. Er is ook parkeerplaats aanwezig.

In de directe nabijheid van de Sint-Ursmaruskerk zijn aanwezig:

- Het Moederklooster van de congregatie van de zusters van Sint-Vincentius a Paulo. Er wonen momenteel geen religieuzen meer in het klooster.
- De Pastorie Sint-Ursmarusparochie
- Directeurswoning
- Boerenburgerhuis
- Vrije Basisschool Sint-Vincent
- Begraafplaats
- Ontmoetingscentrum De Kommalier met lokaal jeugdbeweging
- Groene buurtsite

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint-Ursmaruskerk Deftinge werd tot eind 2014 gebruikt voor de eredienst.

De Sint-Ursmaruskerk wordt momenteel gebruikt voor:

- Huwelijksvieringen
- Uitvaarten
- Weekendvieringen bij speciale gelegenheden zoals een viering ter gelegenheid van de kermis
- Schoolvieringen

Occasioneel wordt de kerk ook gebruikt voor concerten, tentoonstellingen en voordrachten

2.2. Parochiekerk Sint-Jan de Doper in Hemelveerdegem

2.2.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Jan de Doper

Geografische ligging

- Sint-Jansplein z.n., 9571 Hemelveerdegem
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Zottegem
- Parochie: Sint-Jan de Doper

Eigenaar: Gemeente Lierde

Bescherming(en)/vastgesteld:

Het gebouw is opgenomen in de Inventaris Onroerend Erfgoed.

De parochiekerk Sint-Jan de Doper is sedert 12/08/1969 beschermd als monument en bevindt zich binnen de dorpskom Hemelveerdegem dat sedert 24/07/1981 beschermd werd als dorpsgezicht.

De dorpskom Hemelveerdegem en de parochiekerk Sint-Jan de Doper zijn opgenomen als vastgesteld bouwkundig erfgoed.

Voor meer informatie en de juridische gevolgen, zie:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/8397>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/139959>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10512>

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Eind 10de eeuw beschikte Hemelveerdegem reeds over een kerk, toen bezit van de eerste markgraaf van Ename. Nog veranderd van eigenaar tot de benedictijnenabdij van Geraardsbergen sinds 1108 het patronaat verkreeg. Wellicht werd een aanvankelijke houten bidplaats door een romaanse stenen zaalkerk vervangen (12de-13de eeuw); de beuk van het huidige éénbeukige kruiskerkje zou daarop merendeels teruggaan. Aangezien nog geen archeologisch onderzoek plaatsvond en precieze bouwhistorische gegevens pas vanaf de 18de eeuw dateren, bestaan slechts hypothetische dateringen voor de delen ouder dan de 18de eeuw. Gotisch koor (14de-15de eeuw of 15de-16de eeuw?), een weinig smaller dan de beuk en met driezijdige sluiting. Niet gelijktijdig uitgevoerde transeptarmen, de noordelijke uit de 16de eeuw (?), de zuidelijke mogelijk pas begin 18de eeuw (als zijkoor opgericht in 1718). In 1741 bouw van nieuwe sacristie in zuidelijke kooroksel. Niet omschreven belangrijke bouwwerken in 1772 onder leiding van E. de Gernier; in 1783-1786 oprichting van de vierkante westelijke toren door D. De Staercke (Nederbrakel), gepaard met verlenging van beuk met één travee in westelijke richting en plaatsing nieuw portaal. Voordien gewitte kerk in neogotische zin, gewijzigd door vrij ingrijpende restauratie uitgevoerd in 1908-1909 naar plannen van architect B. De Lestré de Fabrickers (Elsene) van 1902-1904, bijgestaan door architect E. De Heem en bijgestuurd door Stephan Mortier, toenmalig provinciaal architect. De werken behelsden: vervanging van de sacristie (zuidoosten) door een nieuwe in neogotische stijl, plaatsing van nieuwe neogotische vensters, verwijdering van het bepleisterd gewelf van 1750 in koor en beuk en vervanging door houten spitstongewelven, gepaard met vernieuwing van de bedaking. Herstelling van de torenspits in 1926-1927 door architect Jules Birmant (Ninove). Bergplaats opgevat als tegenhanger van de bestaande sacristie, aangebouwd in 1969 in noordelijk kooroksel naar ontwerp van 1965 van architect S. De Jaeghere (Marke), die ook de grove herstellingswerken leidde van gevels en bedaking in 1974-1977.

Eénbeukig landelijk kruiskerkje met een harmonisch geproportioneerd silhouet, niettegenstaande meerdere vergrotingen in verschillende bouwfasen (zie gedifferentieerd bouw materiaal); kerk thans voornamelijk neogotisch van karakter met uitzondering van de vierkante westtoren. Fraaie licht verheven inplanting benadrukt door het ommuurde omringende ovale kerkhof ten noordwesten palend aan weiland. Bakstenen kerkhofmuur op zandstenen plint en regelmatig geleed door lisenen. Hoofdingang (zie <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10512> idwesten) van kerkhof tussen zware vierkante hekpijlers van zandsteenblokken, overstekende hardstenen dekplaat met dito siervaas; smalle toegang met trap (zuidoosten) tegenover de pastorie.

Vrij gesloten bakstenen westelijke toren met zandstenen plint en hoekkettingen, onder ingesnoerde leien spits. Behouden rondbogige muuropeningen beperkt tot groot westelijk venster; vier galmgaten en portaal waarvan geriemde rechthoekige hardstenen omlijsting aansluitend bij de Lodewijk-XVI-stijl. Driekwartrond traptorentje in de noordwestelijke torenoksel. Beuk met onregelmatig metselwerk van veldsteen. Zandstenen plint van westtravee, mogelijk overblijvend spoor van de verlening in de eind 18de eeuw. Neogotische spitsboogvensters gevat in zandstenen omlijstingen en met dito maaswerk. Een groter neogotisch venster met waterlijst in de puntgevels van de uniforme bak- en zandstenen transeptarmen. Gedicht rechthoekig zijdeurtje in westelijke gevel van zuidtransept. Koor van vrij regelmatige grote zandsteenblokken; koorvensters met idem maaswerk als van beuk. Gepolychromeerd kruisbeeld (19de eeuw?) boven de sokkel van het koorhoofd.

Bepleasterd witgeschilderd kerkinterieur waarvan neogotische polychromie verdwenen sinds begin jaren 1960. Neogotische houten spitstongewelven geleed door ribben op consoles en een bescheiden geschilderde ornamentiek. Schip met rondboog geopend naar beide transeptarmen en naar het doksaal. Kruisribgewelf in noordtransept (baksteen met zandstenen ribben), stervormig ribbengewelf in zuidtransept. Kruising op zandstenen hoekzuilen met lijstkapiteel en hoge polygonale basis. Rijkelijk aangekleed interieur met beroemd Sint-Jansretabel en weelderig 18de-eeuws mobilaire, merendeels door J. Michiels (Velzeke).

Mobilaire: Schilderij "Kruisafneming" toegeschreven aan Gaspar De Crayer, 17de eeuw; hersteld in het eerste kwart van de 20ste eeuw door J. Van Den Bossche (Sint-Martens-Lierde). Beroemd Sint-Jansretabel, meesterwerk van houtsnijkunst in laatgotische stijl uit begin 16de eeuw (vermoedelijk circa 1520) doch oorsprong ervan nog niet bekend; aanvankelijke polychromie bij restauratie (1905) verwijderd door Aloïs De Beule (Gent); sinds begin 20ste eeuw ingewerkt in portiekaltaar van Sint-Janskapel (zuidtranseptarm). Eiken hoofd van Sint-Jan (met relikwie) uit de 16de of 17de eeuw. Houten beeld van Sint-Jan (1903) en van Onze-Lieve-Vrouw van zeven Smarten (1904), door Aloïs De Beule. Gepolychromeerd stenen beeld van Onze-Lieve-Vrouw afkomstig van calvarie (recent verworven).

Meubilaire: Aangepast houten hoofdaltaar; altaartombe met tabernakel en twee engelenbeelden, van het 18de-eeuwse type. Twee in stijl sterk verwante zijaltaren van gedecapeerd hout, met barokke portiek: Onze-Lieve-Vrouwaltaar van 1721 door G. de Savoye en J.B. Heldesberghe (?), Sint-Jansaltaar uit het eerste kwart van de 18de eeuw, sterk aangepast in begin 20ste eeuw (cartouche met jaartal 1604 vermoedelijk van vroeger altaar afkomstig); altaartombes in Lodewijk-XV-stijl uit de tweede helft van de 18de eeuw, mogelijk werk van J. Michiels (Velzeke) van 1773. Neogotische altaartafel in gebruik sinds 1972, afkomstig van klooster te Viane. Rijkelijke lambriseringen, wellicht merendeels uitgevoerd door J. Michiels, (Velzeke) in de loop van de tweede helft van de 18de eeuw (1758, 1765-66, 1791-92); in het koor in Lodewijk-XV-stijl met koorgestoelte in fraai sculpteerwerk voorzien van medaillons met 4 evangelisten en kerkvaders; in Lodewijk-XV- en -XVI-stijl in het transept en in Lodewijk-WVI-stijl voor de beuk. Twee laat 18de-eeuwse kerkmeesterbanken. Communiebank, hout, 18de eeuw. Weelderig gesculpteerde preekstoel in Lodewijk XV-stijl, met beeltenis van Sint-Jan de Doper, uitgevoerd in 1773 door J. Michiels (Velzeke) met medewerking van A. Vanderbeken (Geraardsbergen). Twee biechtstoelen uit de tweede helft van de 18de eeuw opgenomen in lambrisering van transept. Kleine koperen doopvont met deksel aan verstelbare smeedijzeren arm in ondiepe wandnis achter lambrisering in het

zuidtransept. Doksaal met balustrade van 1783-1784 (cartouche met jaartal 1604 afkomstig van ander meubilair).

Orgel van circa 1760 (? alleszins van na 1750), met grote zekerheid toe te schrijven aan Pieter van Peteghem (Gent). Nagenoeg integraal bewaard doch in verval en sedert meer dan 20 jaar onbespeelbaar. (Mogelijk afkomstig van de in 1783 gesupprimeerde kartuizerpriorij van Sint-Martens-Lierde?).

Neogotische glasramenreeks, in het koor met heiligenfiguren, van J. Casiers (Gent), gedateerd 1911, 1912, 1914. Meerdere 18de -eeuwse hardstenen grafstenen met marmeren kerkvloer en één witmarmeren. Hardstenen grafmonument met gesculpteerd alliantiewapen van Joanna Damman dourrière van F.A.de grass baron van Nokere, 1723, in het kerkportaal.

Smeedijzeren offerren voor dieren, oorspronkelijk buiten opgesteld, thans in het portaal.

- Afdeling Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumentenzorg Oost-Vlaanderen, Cel Monumenten en Landschappen, Archief.
- Archief Afdeling Monumenten en Landschappen Brussel, Plannenfonds Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, provincie Oost-Vlaanderen, Hemelveerdegem, kerk.
- S.N. 1993; Sint-Jans-Hemelveerdegem, Projectgroep Cultuur Lierde.
- VAN BOCKSTAELE G. 1998: Hemelveerdegem, de Kerk en het Sint-Jansretabel ca. 1015 tot heden, Lierde.

BRON: inventaris van het bouwkundig erfgoed, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeenten: Brakel, Horebeke, Kruishoutem, Lierde, Zingem en Zwalm, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 15n4, (onuitgegeven werkdocumenten).

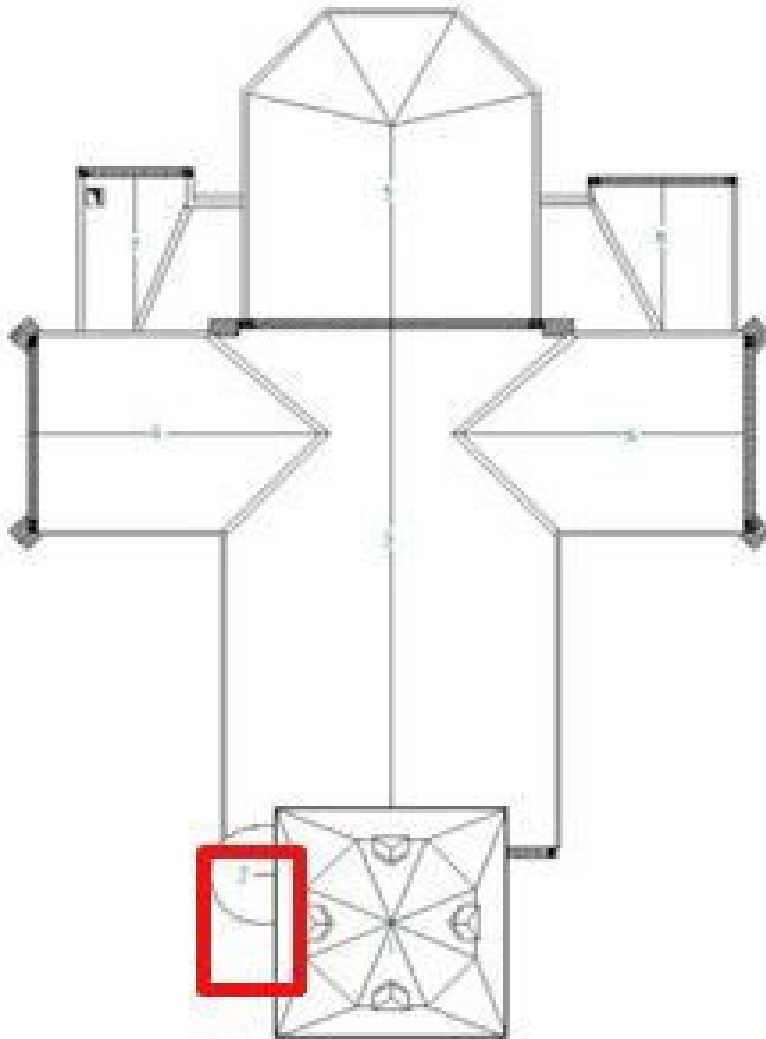
Auteurs: Verbeeck, Mieke

Datum tekst: 2000

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- Oppervlakte: 420,25 m²
- Vrije hoogte: 14 m
- Aantal zitplaatsen: 100
- Grondplan:

De Sint-Jan de Doper kerk is een éénbeukig landelijk kruiskerkje gelegen op het dorpsplein van Hemelveerdegem.

Deze kerk is voorzien van verwarming, elektriciteit, geluids- en lichtinstallatie en naast de ingang van de kerk is er een sanitair blok.

Rond de kerk is de begraafplaats. Beroemd is het Sint-Jansretabel, meesterwerk van houtsnijkunst in laatgotische stijl. Twee zijaltaren van gedecapeerd hout. Rijkelijke lambriseringen, twee biechtstoelen uit de tweede helft van de 18de eeuw opgenomen in de lambrisering. Smeedijzeren offerren voor dieren, oorspronkelijk buiten opgesteld staat thans in het portaal.

Voorzieningen

Sanitair	Naast de ingang van de kerk is 1 toilet aanwezig.
Verwarming	Verwarming op stookolie.
Verlichting	Mix van LED en halogeenverlichting.
Keukenvoorzieningen	Er is geen keukenvoorziening aanwezig.
Audiosysteem	Er is een audiosysteem aanwezig.
Beeldscherm(en)	Er zijn geen beeldschermen aanwezig.
Rolstoeltoegankelijkheid	Het gebouw is rolstoeltoegankelijk.
Diefstal- en brandbeveiliging	Er is een alarmsysteem aanwezig.
Bliksembeveiliging	Er is bliksembeveiliging aanwezig.
Gsm-operatoren	Niet aanwezig.

Bouwfysische toestand

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

De bouwfysische toestand van de Sint-Jan de Doper kerk is overwegend goed. Zie verslag Monumentenwacht 40427/2021/I in bijlage.

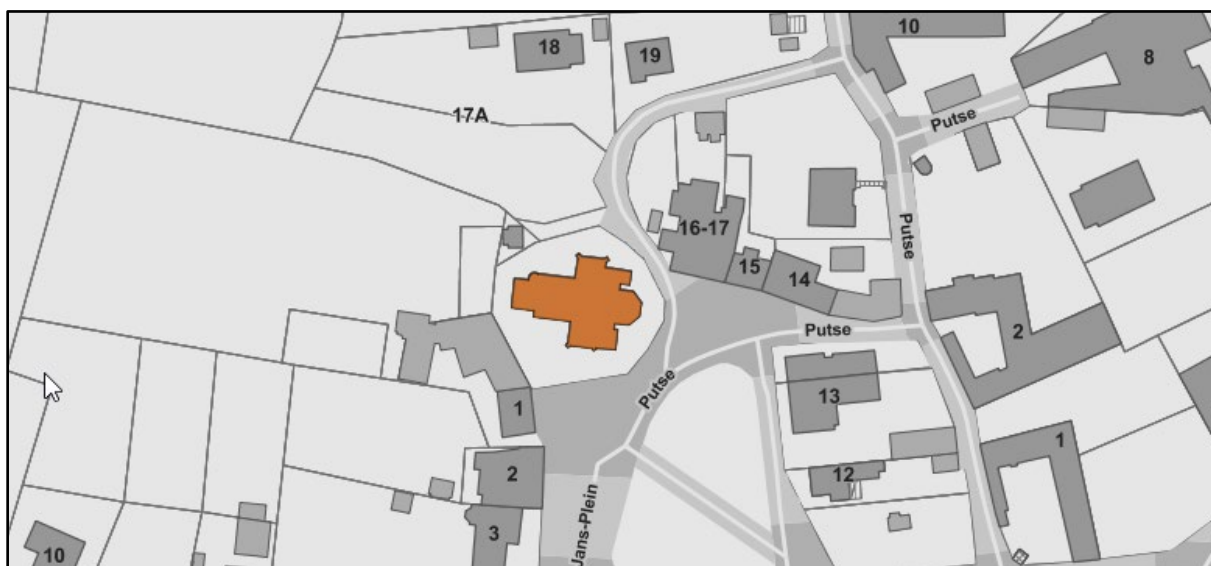
Er loopt een restauratiedossier: algemene binnenrestauratie en binnenschilderwerken

Perceel 1: binnenrestauratie en binnenschilderwerken

Perceel 2: Vernieuwen van de verwarmingsinstallatie en de elektrische installatie.

Dossier werd ingediend bij onroerend erfgoed op 22 juli 2014.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De toren is verlicht, de klokken worden elektronisch bediend. Er is klokgelui overdag en bij begrafenissen en huwelijken.

Op het dorpsplein stopt de flexbus van De Lijn.

Er zijn meerdere parkeerplaatsen beschikbaar, alsook één parkeerplaats voor mindervaliden.

Het kerkhof is gelegen rond de kerk.

Het dorpsplein is gelegen binnen een beschermd dorpsgezicht.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint Jan de Doperkerk werd tot eind 2014 gebruikt voor de eredienst.

Momenteel wordt de kerk gebruikt voor huwelijksvieringen en uitvaarten.

Er zijn weekendvieringen bij speciale gelegenheden, zoals bv. ter gelegenheid van de kermis.

Occasioneel wordt de kerk gebruikt voor concerten, tentoonstellingen en voordrachten.

2.3. Parochiekerk Sint-Maria-Magdalena in Sint-Maria-Lierde

2.3.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Maria-Magdalena

Geografische ligging

- Dorpstraat z.n., 9570 Sint-Maria-Lierde
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Zottegem
- Parochie: Sint-Maria-Magdalena

Eigenaar: Gemeente Lierde

Bescherming(en)/vastgesteld:

De parochiekerk Sint-Maria-Magdalena is vastgesteld bouwkundig erfgoed.

Het orgel is sedert 07/02/1980 beschermd als monument.

Voor meer informatie en de juridische gevolgen, zie:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/139899>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10500>

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

In 1843 had de Koninklijke Commissie voor Monumenten de plannen tot vergroting en herstel van de oude kerk afgekeurd en de bouw geadviseerd van een nieuwe parochiekerk. De gevraagde verbeteringen van het ontwerp van architect P. Declercq (Erondegem) voldeden niet voor de commissie; om verdere vertraging te voorkomen maakte de Koninklijke Commissie voor Monumenten in 1847 zelf een plan op, gebaseerd op het oorspronkelijk ontwerp doch met gewijzigde details. Neogotische kerk opgericht in 1848-1850. Inwijding van de nieuwe kerk op 24 juli 1851. Schildering van het interieur in neogotische stijl; toezicht op de plaatsing van passend neogotisch meubilair in de loop van de tweede helft van de 19de eeuw. Plaatsing van de nieuwe kerkraden in 1888-1890. Schildering van koor en zijkoor in 1894 door J. Van den Bossche (Sint-Martens-Lierde). Ontdubbeling van het binnenportaal in 1896. Gefaseerde schilderwerken van het interieur (1949,1954). Herstellingswerken van 1981-1982 onder leiding van architectenbureau Bressers (Gent) met vernieuwing van het dak, gevelwerken onder meer hervoegen, herstellen bakstenen parament, vernieuwen van vensters, opfrissen van brandglasramen, nieuwe torenuurwerkplaten. Interieurherstelling onder meer van de beschildering in 1986.

Sobere bakstenen kerk met gangbare eenvoudige symmetrische aanleg, oriëntatie afwijkend naar het zuiden en voorgevel met toren die het kerkplein beheerst. Driebeukige kerk van zeven traveeën met grotendeels ingebouwde vierkante westtoren; koor even breed en hoog als middenbeuk telt één travee met driezijdige sluiting, geflankeerd binnen de kooroksels door kleine sacristie (ten noorden) en berging (ten zuiden). Schip met smalle zijbeuken onder één leien zadeldak. Verwerking van natuursteen beperkt tot zandsteen voor de plint, hardsteen voor venstertraceringen en voor enige decoratieve accenten van de toren: omlijsting met kruis van het spitsbogig portaal, booglijsten, bekroning van de flankerende steunberen en spitsboogfries onder de kroonlijst van de ingesnoerde torenspits. Stenen Sint-Magdalena-beeld in nis op de middelste torenverdieping. Hoge spitsboogvensters in de vlakke langsgevels en het koor. Plint van koorfront bewaart geschilderd vagevuur en tekstbanderol van verwijderde calvarie.

Bepoeteld en beschilderd kerkinterieur met neogotische polychromie, stilistisch harmoniërend met typisch neogotische aankleding. Kruisribboogverwelling op zuilen; hoge kapitelen versierd met palmet. Zwartmarmeren vloertegels, witmarmeren stermetief in de koorvloer.

Mobilair: 19de -eeuwse schilderijen “Heilige Cornelius paus” en “Boetvaardige Heilige Maria Magdalena” (ingewerkt in beide zijaltaren). Houten calvariegroep uit de 18de eeuw afkomstig van verdwenen Sint-Getrudiskapel, thans gedecapeerd en zonder kruis. Gepolychromeerd houten beeld van Heilige Cornelius paus uit de 19de eeuw. Laat 19de-eeuwse gepolychromeerde heiligenbeelden op dito geornamenteerde consoles onder meer: Heilige Jozef en Sint-Barbara van P. Verloo (Zottegem), Sint-Maria-Magdalena en Sint-Donatus van Mathias Zens, Sint-Aloysius afkomstig van Van Biesbroeck (Gent). Neogotisch hoofdaltaar met marmeren tafel van 1851; laat 19de-eeuwse houten retabel met gepolychromeerde beelden en reliëfs door Th. De Bruycker (Gent). Neogotische houten zijaltaren. Koorbanken van 1890, neogotisch, door Th. De Bruycker (Gent). Kerkmeestersbanken van 1892, neogotisch, door P. Verloo (Zottegem). Onvolledige neogotische houten communiebank van 1890 door Th. De Bruycker, onder andere delen verwerkt in het altaar (niet meer in gebruik). Houten preekstoel van 1778 door Fl. Florent (Aalst) met beeld van Maria-Magdalena onder de kuip. Vier, paarsgewijze gelijke, neogotische biechtstoelen waarvan een paar van 1895 door P. Verloo.

Kruisweg geschilderd door Sylvain Beerens – hangt sinds 2001 in deze kerk.

15de-eeuwse stenen doopvont met koperen deksel. Ingelijste kruisweg geschilderd op doek, van 1887 door A. Van Den Eijcken. Neogotische figuratieve gekleurde glas-in-loodramen van 1890 in koor en zijkoren. Twee fraaie neogotische koperen kroonluchters en twee dito wandlichten met armatuur.

Orgel van 1886 door F. De Campenaere (Mechelen). Hersteld en gewijzigd door C. Bourguignon (Geraardsbergen-Overboelare), 1904. Orgelkast in neoclassicistische stijl, Neogotisch doksaal van 1906 door P. Verloo (Zottegem).

- Lierde, Gemeentearchief, 863.1
- Rijksarchief Gent, Provinciaal archief 1830-1850, nr. 2545/5
- HITCHINSON F. & DEVOS P., Sint-Maria-Lierde, Lierde, 1996, p. 23-42

Bron: Inventaris van het bouwkundig erfgoed, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeenten: Brakel, Horebeke, Kruishoutem, Lierde, Zingem en Zwalm. Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 15N4, (onuitgegeven werkdocumenten).

Auteurs: Verbeeck, Mieke

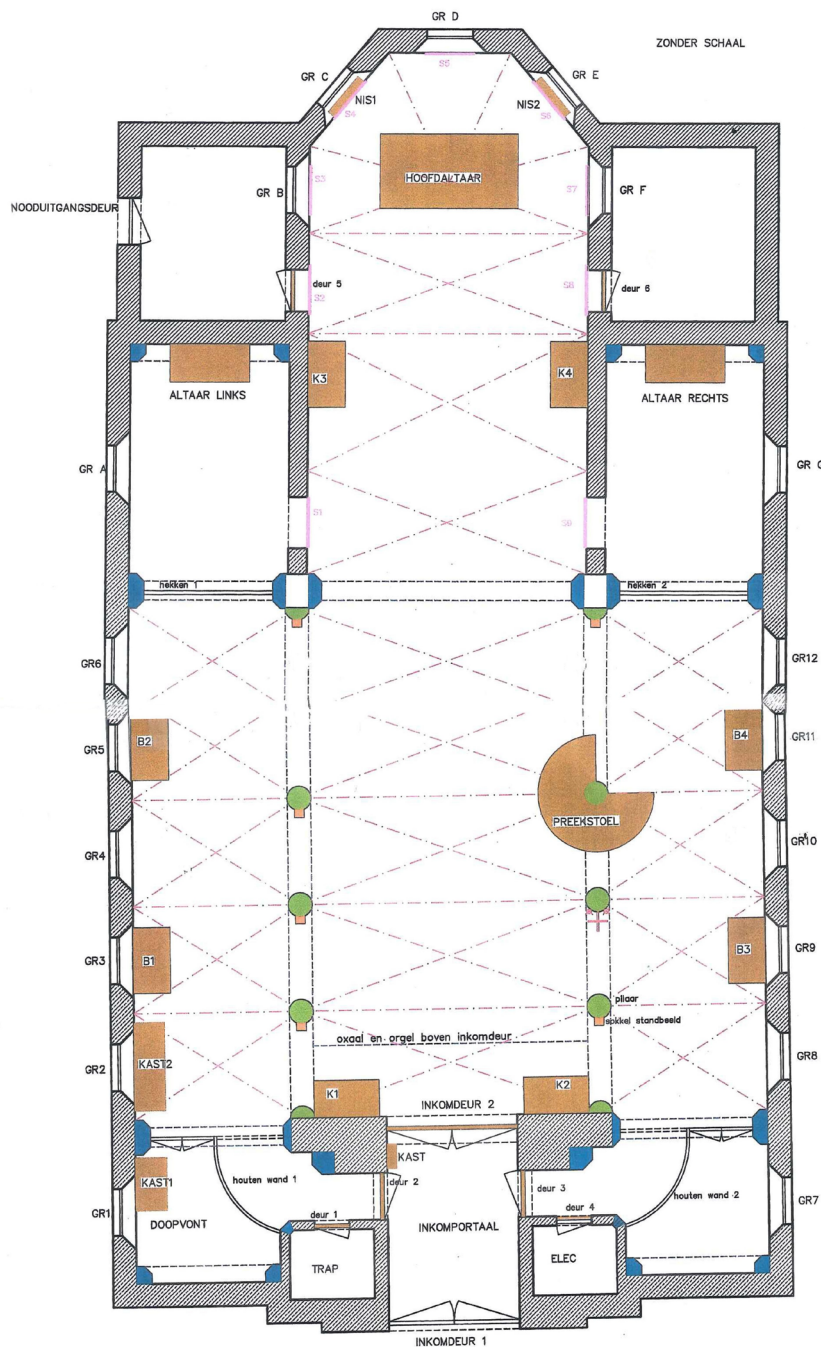
Datum tekst: 2000

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- Oppervlakte: 652,88 m²
- Vrije hoogte: 15 m

- Aantal zitplaatsen: 250
- Grondplan:

Driebeukige neogotische kerk, gebouwd 1848-1850, totale binnenbreedte ca. 15 meter, totale binnenlengte ca. 36meter.

Middenbeuk met een oppervlakte van ca. 170 m² (7,50m x 22,50m) en twee zijbeuken met een oppervlakte van ca. 170 m² (3,75m x 22,50m), van elkaar gescheiden door 2 x 4 pilaren en alles onder één zadeldak.

Vooraan stookruimte en sacristie, elk ca. 20 m².

Achteraan doopruimte en berging, elk ca. 12 m².

Inkomportaal ca. 14 m².

Voorzien van elektriciteit, water, verwarming (vloerroosters), geluids- en lichtinstallatie, toilet.

Gebouw toegankelijk voor andersvaliden, toilet evenwel niet.

Interieur is hoofdzakelijk 19de-eeuws: meubilair, schilderijen, altaar, aankleding, beelden en geklasseerd orgel; een doopvont 15de eeuw; calvarie en preekgestoelte 18de eeuw. Kruisweg S. Beerens 20ste eeuw. En daarnaast ook waardevol zilver- en koperwerk.

Geen uitbreidingsmogelijkheden en in praktijk onmogelijk om delen af te splitsen.

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet en lavabo aan de stookruimte
Verwarming	Luchtverwarming op stookolie van het jaar 1981
Verlichting	Halogeenverlichting
Keukenvoorzieningen	Geen
Audiosysteem	Aanwezig en in zeer goede staat
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Ja
Diefstal- en brandbeveiliging	Inbraakalarm en brandbeveiliging zijn aanwezig
Bliksembeveiliging	Aanwezig
Gsm-operatoren	Aanwezig

Bouwfysische toestand

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

De bouwfysische toestand van de Sint-Maria-Magdalena kerk is overwegend goed. Zie verslag Monumentenwacht 40083/2025/B in bijlage.

In 2009-2010 werd de kerk volledig herschilderd, werd de vochtinfiltratie opgelost en werden de elektrische leidingen vernieuwd.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Beperkte bereikbaarheid met openbaar vervoer.

Ruime parking.

Kerkhof, parochiaal centrum en kapel: 200 m.

Ontmoetingscentrum de Plussje: 90 m.

Klokgelui overdag en bij begrafenissen en huwelijken.

De kerktoren is verlicht.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Momenteel wordt de kerk gebruikt voor huwelijksvieringen en uitvaarten.

Op kermismaandag vindt de traditionele “zielemis” plaats (2x per jaar).

De kerk wordt occasioneel gebruikt voor andere activiteiten (concert, tentoonstelling, voordracht) zonder contract of reglement, met mondelinge afspraken. Gezien de aanwezigheid en dus toezicht van ofwel leden van de kerkraad of parochiale medewerkers wordt geen bewaking voorzien.

De kerk is in vergelijking met de overige drie kerken niet echt een toeristische trekpleister en maakt geen deel uit van de Open Kerken.

Proximus heeft een contract met de kerkfabriek voor het gebruik van de toren, waar zeer recent door hen belangrijke investeringen werden gedaan.

2.4. Parochiekerk Sint-Martinus in Sint-Martens-Lierde

2.4.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Martinus

Geografische ligging

- Kartuizerstraat z.n., 9572 Sint-Martens-Lierde
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Zottegem
- Parochie: Sint-Martinus

Eigenaar: Gemeente Lierde

Bescherming(en)/vastgesteld:

Het gebouw is opgenomen in de Inventaris Onroerend Erfgoed.

De parochiekerk Sint-Martinus is sedert 11/09/1968 beschermd als monument en bevindt zich op de site van de voormalige kartuizerpriorij Sint-Maartens-Bos. Deze site is sedert 11/04/1984 beschermd als dorpsgezicht.

Voor meer informatie en de juridische gevolgen, zie:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/8185>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/139919>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/139913>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/8186>

2.4.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Voormalige kloosterkerk van de kartuizerpriorij “Sint-Maartens-Bos”; opheffing kloosterkerk in 1783, sinds 1785 in gebruik als parochiekerk ter vervanging van de vervallen en nadien (circa 1788) verdwenen dorpskerk op de wijk Oude Kerk. Vrijstaande kerk met voorgevel (oosten) aan de straat; kerkhof ten zuiden en ten westen, omsloten door lage bakstenen muur.

Eerstesteenlegging van de kloosterkerk op 23 juli 1722, aanvang bouw torentje in 1724; inzegening van de kloosterkerk in 1725, plechtige inwijding in 1728; afwerking wellicht toen niet volledig beëindigd aangezien in 1729-30 nog werken aan de kerkdeur en sacristie plaatsvonden. Schilder- en marbreerwerk van interieur in midden 18de eeuw. Overbrenging van kerkmeubilair uit de oude parochiekerk in vierde kwart 18de eeuw en begin 19de eeuw.

Herstellingswerken in 1874. Interieur beschilderd in 1891. Plannen van 1902 om de kerk met een transept te vergroten niet uitgevoerd. Herstellingswerken aan dak en torentje aangevat in 1958. Kleine aanbouw in 1967 ten behoeve van de verwarmingsinstallatie tegen de blinde benedenverdieping van de noordelijke sacristiegevel; omstreeks die tijd verdween de marmeren koorvloer. Buitenrestauratie naar ontwerp van architect E. Baeyens (Ronse) van 1971, uitgevoerd in 1973-1974; daaropvolgende binnenrestauratie door architectenbureau Bressers (Gent) beëindigd in 1981; werken voltooid in 1982 met herstel van klokkentorentje.

Hoge eenbeukige kloosterkerk van zes traveeën waarvan koor, gericht naar het westen, met driezijdige sluiting. Vervangt de wel georiënteerde en kortere gotische kloosterkerk, traditioneel voor kartuizerskloosters op de zuidoostelijke hoek van het kloosterpand gesitueerd; vermoedelijk zelfs opgericht op de funderingen van de voorgaande kloosterkerk. Ten noorden tegen de koorsluiting aangebouwde sacristie met bovenverdieping en aan de westelijke zijde rechthoekig uitgebouwd trappenhuis. Volgens plan van 1784 en bouwsporen sloot vroeger een kloostergang van een klein kloosterpand aan tegen de twee blinde oostelijke traveeën van de noordelijke langsegevel. Hoge kloosterkerk in sobere classicerende barokstijl waarbij voornamelijk de centrale inkompartij van de voorgevel een decoratieve accentuering verkreeg. Verticaliserende bakstenen constructie met verwerking van natuursteen (zandsteen en hardsteen), vrijwel zeker oorspronkelijk gekasseid. Leien zadeldak; achtezijdige dakruiter met houten lantaarn boven de vijfde travee voor het koor. Voorpuntgevel op hoge plint van gekantrechte hardsteenblokken. Geprononceerde middenpartij geflankeerd door twee paar pilasters; hardstenen kapitelen doorgetrokken tot een kroonlijst onder een puntgevel; vierlobbige topoculus in een zandstenen omlijsting met afhangende voluten (vernieuwd). Ook rondboogportaal en steekboogvenster erboven in zandsteen gevat. Een gesculpteerd gevleugeld engelenhoofdje in beide uitgespaarde hoeken van de portaalomlijsting; stenen

Onze-Lieve-Vrouwebeeld met kind in de omlijste beeldnis erboven. Langsgevels en koorsluiting geritmeerd door lisenen en voorzien van hoge segmentboogvensters tussen omlopende hardstenen banden. Plint in zuidgevel merendeels van vernieuwde hardsteen, in zandsteen voor de koorsluiting. Noordgevel, als vroegere binnenplaatsgevel vertoont geen natuursteen in de plint en nauwelijks in de vensteromlijstingen. Gedenkplaat van de kerkbouw in het koorhoofd; opschrift van verweerde zandstenen met niet meer leesbaar jaartal 1722. Geprofileerde houten modillons onder de dakoversteek.

Sacristie vertoont steekboogvensters met bakstenen waterlijsten, enkel benedenvensters getralied en volledig in zandstenen omlijsting. Toegangsdeurtje in de blinde oostelijke gevel; gedichte deur in trappenhuis.

Bepleasterd kerkinterieur met polychrome beschildering ook van de lambrisering daterend van 1891, heden met jaartal 1981 op cartouche van lambrisering naast sacristiedeur, verwijzend naar laatste interieurrestauratie. Gedrukte kruisriboverwelling tussen gordelbogen waarvan consoles gedragen door rijk uitgewerkte consoles voorzien van cartouches met onder andere wapenschilden van de weldoeners van de kartuizerkerk. Koorgewelf met stucversiering. In sacristie: gedrukte gewelven op benedenverdieping met fijne stucornamentatie, gordelbogen op consoles met versierd rolwerk; lavabonis met stucornament. Eenvoudige 18de-eeuwse houten bordestrap; rode vierkante tegelvloer en samengestelde balklaag met moerbalken op sloffen in de bovenkamer.

Mobilair: Schilderijen. Enkele jaren na de inwijding verschijnt een cyclus van zes schilderijen in de lambrisering onder de orgeltribune. Eeuwen later weet niemand nog wie deze taferelen van de heiligen Bruno, Petrus en Paulus penseelde. Wie heel aandachtig kijkt, leest met veel moeite op vier van de zes doeken: “elisabeth seldron F. peintres de son Alt[esse] Ser[enissi-me] ME”. Het is de signatuur van de Brusselse schilderes Elisabeth Seldron (ca. 1680 - 1761). Vier van de zes heiligentaferelen stellen de belangrijkste episodes uit het leven van Bruno van Keulen voor. Op het eerste schilderij komen Bruno en zijn zes volgelingen terecht bij bisschop Hugo van Grenoble op zoek naar een locatie voor een kluis. De bisschop schenkt hen een afgelegen vallei. Op het tweede doek bouwt Bruno op deze desolate plek het moederklooster Grande Chartreuse. Met het derde tafereel is Bruno als adviseur bij de paus in ballingschap in het Zuid-Italiaanse Reggio Calabria. Hier weigert hij resoluut de vrijgekomen zetel van aartsbisschop. Eens teruggetrokken in het dichte woud van Calabrië ontmoet Bruno de grootgraaf Ruggero van Sicilië. Een mooie vriendschap vol wederzijds respect ontstaat. Drie van de vier scènes lenen zich tot het uitbeelden van een aantrekkelijk landschap met vele kleurige figuurtjes, een kolfje naar de hand van Seldron. Opmerkelijk is dat de Bruno-cyclus wordt aangevuld met twee schilderijen van Petrus en Paulus.

Twee supraporta's geschilderd op doek met Jezuskind en de kleine Johannes omringd door engelen en engelen eveneens van de hand van Elisabeth Seldron.

In het koor is een monumentaal hoofdaltaar opgesteld met een schilderij van 'de kruisiging', waarboven een baldakijn. In het baldakijn verwijst het chronogram naar het jaar 1761.

Noordelijke altaardoek van Heilige Barbara (18de eeuw), zuidelijke altaardoek van Onze-Lieve-Vrouw die een rozenkrans schenkt aan de Heilige Dominicus Guzman (18de eeuw).

Beeldhouwwerken: Twee gepolychromeerde houten beelden uit de 17de eeuw in nis: Heilige Martinus met bedelaar, Onze-Lieve-Vrouw met Kind. Vier ronde houten reliëfs uit 18de eeuw met buste in profiel van: Heilige Anna, Heilige Joachim, Onze-Lieve-Vrouw, Jezus.

Gepolychromeerd houten beeld op wandconsole, uit 18de eeuw, van Sint-Martinus bisschop en van Sint-Rochus.

Meubilair: Geschilderd houten hoofdaltaar in rococostijl van 1743 toegeschreven aan Tibaut en De Coninck met flankerende engelenbeelden, tabernakel en antependium in prachtig houtsnijwerk; rugzijde met reliëfvoorstelling van Christus met de Emmaüsgangers. Twee schuin geplaatste zijaltaren van gemarmerd hout: altaar van Onze-Lieve-Vrouw (1766-1769) door Gilles de Ville, altaar van Heilige Barbara (1773) door A. de Staercke; beide voorzien van altaarschilderij, antependium met schilderij op doek, trompe-l'oeilschildering op achterzijde. Twee eiken koorbanken uit 18de eeuw. Hoge eiken lambrisering uit 18de eeuw, voor het koor rijkelijk uitgewerkt in rococostijl: In de lambrisering van het koor zijn links en rechts van het altaar twee deuren ingewerkt. Rechts leidt de deur naar de sacristie. Boven de deur hangt het wapenschild van de Brugse bisschop Hendrik Jozef van Susteren (1716-1742) met de wapenspreuk - *Ut proxim – Moge ik nuttig zijn* – Erboven staat een cartouche en een beeld van de H. Martinus. Boven de blinde deur links staat het wapenschild van aartsbisschop Thomas d'Alsace – Boussue met de wapenspreuk – *Estote misericordes – Weest barmhartig* – Erboven wordt de heilige Bruno afgebeeld met de bisschopsmijter, die de heilige ooit weigerde. Het beeld erboven stelt de heilige Rochus voor. Zijstukken van houten communiebank van 1772 door Gillis (Egidius) de Ville. Houten preekstoel in Lodewijk XVI-stijl vervaardigd door Alexis de Staercke (Nederbrakel). Eiken biechtstoel uit 17de eeuw en eiken biechtstoel uit eerste helft 18de eeuw.

Het nieuwe orgel dateert van 1903 en werd gebouwd door de gebroeders Vereecken uit Gijzegem. Het is samen met de kerk een beschermd monument en op 11/09/1968 geklasseerd. De kerkfabriek ontving de goedkeuring voor de restauratie van het orgel in 1993. De restauratie werd beëindigd in 1995.

Nieuw orgel door de gebroeders Vereecken (Gijzegem), 1993. Restauratie gepland.

Serie van 9 gekleurde glas-in-loodramen met heiligenfiguur (tweede helft 19de eeuw), hersteld in 1947 en in 1969.

- Afdeling Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumentenzorg Oost-Vlaanderen, Cel Monumenten en Landschappen, Archief.
- Lierde, Gemeentearchief Sint-Martens-Lierde, 861.3
- Lierde, pastorie Sint-Martens-Lierde, kerkarchief Sint-Martens-Lierde, nummer 55.
- Informatie orgel verkregen van Roose P. (Administratie Monumenten en Landschappen).
- DHANENS E. 1973: Aantekeningen betreffende de restauratie van de kerk van Sint-Martens-Lierde, Gentse bijdragen tot de kunstgeschiedenis XXIII.5, 213-221.
- S.N. 1974: De St.-Martinuskerk te Sint-Martens-Lierde, Toerisme in Oost-Vlaanderen XXIII.6, 128-130.
- S.N. 1995: Sint-Martens-Lierde, Projectgroep Cultuur Lierde, 4-29
- VAN BOCKSTAELE G. s.d.: Een greep uit Oost-Vlaamse landelijke kerken, s.l.
- VANDENBUSSCHE-VAN DEN KERKHOVE C. 1980: Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen, Provincie Oost-Vlaanderen, Kanton Brakel, Brussel, 77-78.

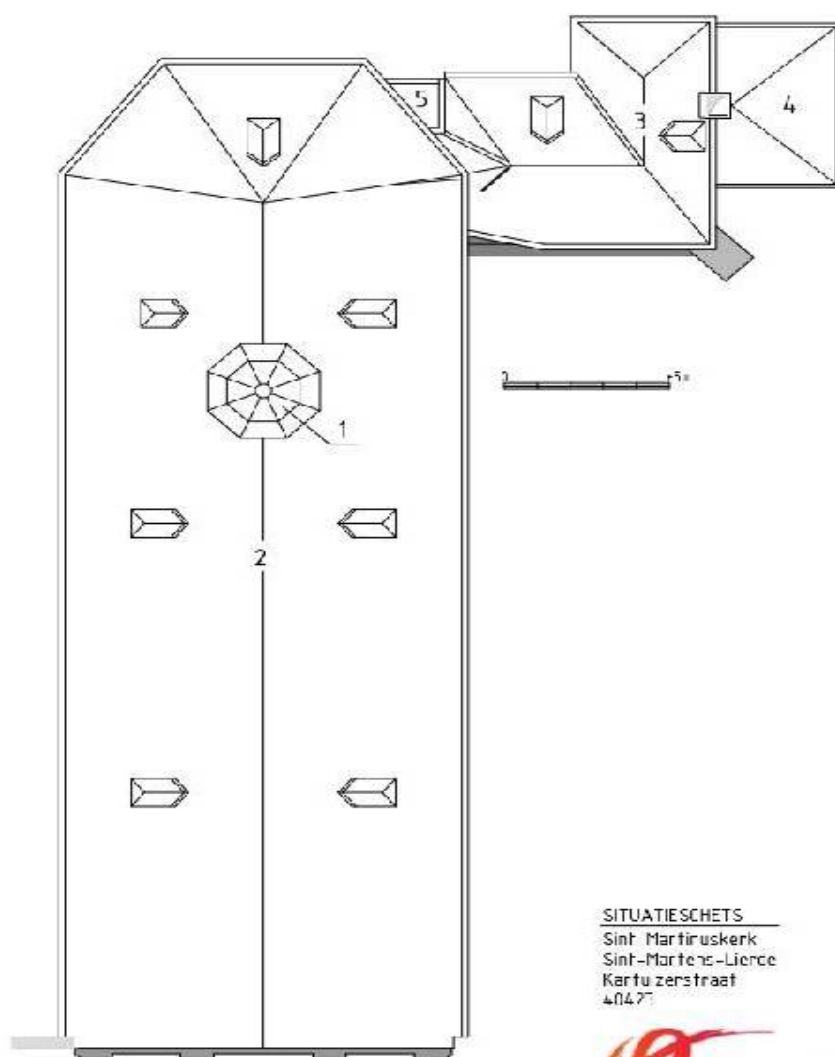
Bronnen:

- Inventaris van het bouwkundig erfgoed, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeenten: Brakel, Horebeke, Kruishoutem, Lierde, Zingem en Zwalm, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 15N4 (onuitgegeven werkdocumenten).
Auteurs: Verbeeck, Mieke
Datum tekst: 2000
- Boekje projectgroep Lierde
- Erfgoedprokkels 'Kartuizersite Lierde' D/2022/1933/10

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- Oppervlakte: 525,56 m²
- Vrije hoogte: 16 m
- Aantal zitplaatsen: 150 kerkstoelen en een 30 tal tabourets
- Grondplan:

De Sint–Martinuskerk, vroegere kartuizerkapel daterend van 1722, is een éénbeukig gebouw bestaande uit het koorgedeelte en het schip met capaciteit om ongeveer 200 aanwezigen te kunnen plaatsen binnen de gestelde veiligheidsnormen met nooduitgang via de sacristie. De kerk kan betreden worden via de hoofdingang of via de sacristie.

Als nevenruimte beschikt men over een zeer ruime sacristie die door de kerkraad als vergaderruimte werd ingericht of mits een kleine aanpassing als winterkapel kan fungeren. Boven deze ruimte is er een even grote zaal die grotendeels wordt ingenomen door de apparatuur van de gsm-operatoren: Proximus en Base. Deze ruimte wordt deels ook gebruikt als opslagruimte. Grenzend aan de sacristie is er de stookruimte met een beperkte mogelijkheid aan opbergruimte en een beperkt sanitair blok.

Opwarmen van de ruimte gebeurt via twee warme luchtkanalen, één in het koor en één in de kerk. Als brandstof gebruikt men stookolie. Er werd geen aardgasaansluiting voorzien tijdens de vernieuwing van het Kartuizerplein. In de sacristie is er een bijverwarming op elektriciteit aanwezig die kan aangewend worden bij niet gebruik van de kerk tijdens vergadering of bijeenkomst.

De kerk staat zowel overdag als 's nachts onder bewaking tegen inbraak en brand. De bewegings- en warmtedetectoren worden jaarlijks gecontroleerd.

Een deel van de verlichting, de zijspots, werden op aanraden van de brandweer vervangen door ledverlichting. In de toekomst zullen eveneens de hoofdspots en de koorverlichting door ledlampen vervangen worden.

Een geluidsinstallatie is aanwezig. Geen mogelijkheid tot het afspelen via usb-stick al overweegt men binnen de parochie om de geluidsinstallatie te moderniseren.

Er is een sanitaire eenheid aanwezig binnen de sacristie.

Het kerkgebouw is zeer toegankelijk voor andersvaliden daar er geen trappen zijn bij het betreden van het gebouw. Zelfs de sacristie is toegankelijk voor rolwagengebruikers en men kan via deze ruimte het koor betreden. De sanitaire ruimte is minder tot niet toegankelijk voor andersvaliden en biedt ook geen mogelijkheid tot enige uitbreiding en aanpassingsmogelijkheden naar deze personen toe.

Het interieur werd eind de jaren zeventig volledig gerestaureerd tijdens de totale restauratie van het kerkgebouw en de kleurrijke lambrisering zoals in 1724 werd behouden. Deze is uniek in Vlaanderen. Het is ook de enige kartuizerkapel die als parochiekerk wordt gebruikt sedert 1785. De kerk is geschiedkundig beschreven in verschillende uitgaven bij verschillende heemkundige kringen.

Het interieur wordt zeer gewaardeerd door fotografen en kunstacademies omwille van de weergave van de kleuren dankzij de grote lichtinval.

Het interieur is zeer sober ingericht. Enkele schilderijen geven het leven van de H Bruno, stichter van de kartuizerorde, weer en enkele waardevolle houten beelden in de nissen. De preekstoel en de biechtstoelen overgebracht uit de eerste parochiekerk sieren het interieur. Hoofdaltaar in rococostijl evenals de ornamenten die de kruisbogen ondersteunen.

Sierkast met waardevolle liturgische voorwerpen uit eigen kerk en kerk van Deftinge.

Door muzikanten wordt de kerk vooral om zijn akoestiek gewaardeerd. Er werden in het verleden reeds cd's opgenomen.

In de sacristie zijn nog enkele kasten uit de kartuizerperiode aanwezig.

De kerk maakt deel uit van de geklasseerde dorpskern met zijn historische kartuizergebouwen.

Er zijn connecties op architecturaal niveau met het kasteel van Leeuwerghem en de Adriaansabdij in Geraardsbergen met als gemeenschappelijke architect Symoens uit Gent. Op liturgisch niveau zijn er connecties met Geraardsbergen door de relieken van H. Bartholomeus.

Er zijn weinig tot geen uitbreidingsmogelijkheden door het omliggend kerkhof en de klassering van de kerkzijkant.

Het koor en schip zouden mogelijks te scheiden zijn.

Voorzieningen

Sanitair	Er is stromend water aanwezig en 1 toilet in de buurt van de sacristie.
Verwarming	Kerk + koor: luchtkanalen op stookolie. Stookoliebrander wordt jaarlijks onderhouden. Sacristie: elektrisch.
Verlichting	Een deel van de binnenverlichting is vervangen door ledverlichting. De overige verlichting is een mix van LED, halogeen en gloeilampen.
Keukenvoorzieningen	Er is geen keukenvoorziening, wel een spoelbak met stromend water.
Audiosysteem	Aanwezig en werkt naar behoren.
Beeldscherm(en)	Projector en projectiescherm aanwezig. Er is geen beeldscherm.
Rolstoeltoegankelijkheid	Het gebouw is rolstoeltoegankelijk.
Diefstal- en brandbeveiliging	Inbraak- en brandalarm aanwezig: bewegings- en warmtedetectoren.
Bliksembeveiliging	Aanwezig.
Gsm-operatoren	Aanwezig.

Bouwfysische toestand

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

De bouwfysische toestand van de Sint-Martinus kerk is overwegend goed. Zie verslag Monumentenwacht 40423/2021/B in bijlage.

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk is vlot bereikbaar met het openbaar vervoer. Er is een bushalte in Tempel en Kloosterstraat op +/- 100 à 150 m van het kerkgebouw. Deze bevinden zich op de lijn Geraardsbergen – Oudenaarde en Geraardsbergen - Zottegem. Het station van Lierde ligt op wandelafstand op +/- 1,5 km. Wandelaars doen soms beroep op de flexbus. Er is parkeergelegenheid rond de kerk of in de onmiddellijke omgeving, zoals de parking aan de serviceflats Boscheveld en de parking van WZC Kartuizerhof.

Er is geen torenverlichting aanwezig. De voorgevel van het kerkgebouw is verlicht sedert de vernieuwde aanleg van het Kartuizerplein. Het torentje bevat maar één klok met een viertal functies. Voorafgaand aan de erediensten – de weekendviering op zaterdag, huwelijk, doop of uitvaartviering wordt de klok een kwartier voor en tien minuten na de dienst geluid. Eveneens bij een overlijden wordt gedurende een kwartier geklept als kennisgeving van een overlijden via het klokgelui. Overdag wordt het halfuur en het uur aangekondigd. In een vroeger gemaakte afspraak met de buurtbewoners werd de functie van de klok ingesteld vanaf 07.00h tot 22.00h. Naast het luiden van de tijd wordt iedere dag om 07.30h, 11.30h en 18.30h het angelus geluid.

Het kerkhof ligt naast de kerk. Er is de leegstaande pastorie die eigendom is van de gemeente en waarvoor een haalbaarheidsstudie naar herbestemming loopt. In de onmiddellijke omgeving bevinden zich eveneens de bibliotheek, een woonzorgcentrum en serviceflats. Op wandelafstand de wijk Bosveld, het gemeentelijk administratief centrum en de school op +/- 1 kilometer. Er is geen parochiezaal maar er kan steeds terugvallen worden op de beperkte zaalruimten in café de Kartuizer waar soms een rouwmaal doorgaat. Op de site van de serviceflats, Boscheveld, kan er een polyvalente zaal gehuurd worden. Ook het woonzorgcentrum Kartuizerhof beschikt over een ruime cafetaria.

Er bestaat eveneens de mogelijkheid om op het Kartuizerplein na afspraak een klein instrumentenmuseum te bezoeken, de bouw van een instrument mee te maken en onder begeleiding een instrument te bespelen.

Er zijn een aantal kapelletjes in de omgeving van de kerk die niet typisch als gebedsruimte worden gebruikt maar waar men tijdens de poëziewandeling even kan bij stilstaan.

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Zowel vroeger als nu sedert de nieuwe parochie in Brakel – Lierde is er ieder weekend op zaterdagavond om 18.00h een avondviering. Het aantal aanwezigen varieert afhankelijk van de intenties of andere activiteiten. Gemiddeld op jaarbasis gerekend kan men rekenen op +/- 70 aanwezigen per dienst.

Naast de weekendviering vinden er doopvieringen, huwelijksvieringen en uitvaarten plaats. Af en toe gaan er schoolvieringen van basisschool De Kei door in de kerk. Deze school bevindt zich binnen wandelafstand van de kerk.

Religieuze tradities (op uitzondering van de processie) zoals kermissen (in mei en oktober) en patroonfeesten worden in ere gehouden en onder de aandacht gebracht. Deze tradities leven nog bij de oudere bevolking. Een jongere groep uit de omgeving tracht er nieuw leven in te blazen in samenwerking met de kerkraad.

Op occasionele basis vinden er andere activiteiten plaats dan de erediensten. Dit gaat bijvoorbeeld om concerten en voordrachten.

Op vraag wordt de kerk opengesteld voor een bezoek van een groep toeristen op doorreis waar zij zelf gidsen of gegidst worden door een lid van de kerkraad of door een gids van de provincie mits aanvraag via de gemeentelijke cultuurdienst.

Keuze uit verschillende thema 's als de abdij met zijn gebouwen en leven binnen de abdij – Leven als een kartuizer en invloed van de kartuizers op de omliggende omgeving en in de religieuze wereld - De kartuizerkerk als parochiekerk – Het leven van de H. Bruno en het ontstaan van de kartuizerorde.

Gedurende een activiteit anders dan een eredienst is er steeds een lid van de kerkraad aanwezig die zorgt voor het openen en het sluiten van het kerkgebouw, het instellen van het alarm en de afspraak doorgeven aan de alarmcentrale, de bediening van de verlichting en de verwarming. Er is een reglement en een vorm van een contract voorzien voor het gebruik van de kerk. Alle reserveringen geschieden via de secretaris of de voorzitter.

Op vraag en na het zich houden aan de afspraken wordt de kerk steeds ter beschikking gesteld van de vereniging voor hun activiteit passend in het historische kader van het gebouw. Er is steeds een voorafgaand overleg tussen beide partijen.

De kerk wordt vaak door toeristen bezocht en staat in verschillende toeristische brochures vermeld. Er kunnen rondleidingen aangevraagd worden via de gemeentelijke gidsen.

Twee wandelroutes komen voorbij de kerk: de kartuizeroute en een poëziewandeling samengesteld door dorpsdichter Gaby Desmyter.

De kerk is aangesloten bij open kerken. Tijdens de zomermaanden en vooral in de weekends wordt de kerk op een beveiligde manier opengesteld. Van achter een glazen wand heeft men zicht in de kerk.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente	Kerk	Toekomstvisie
Deftinge	Sint-Ursmarus	Gebruik eredienst voor occasionele vieringen. Daarnaast ook valorisatie en nadenken over multifunctioneel gebruik.
Hemelveerdegem	Sint-Jan de Doper	Gebruik eredienst voor occasionele vieringen. Daarnaast ook valorisatie en nadenken over multifunctioneel gebruik.
Sint-Maria-Lierde	Sint-Maria-Magdalena	Gebruik eredienst voor occasionele vieringen. Daarnaast ook valorisatie en nadenken over multifunctioneel gebruik.
Sint-Martens-Lierde	Sint-Martinus	Gebruik wekelijkse eredienst en occasionele vieringen. Daarnaast ook valorisatie en nadenken over multifunctioneel en/of gedeeld gebruik.

Lierde maakt deel uit van het dekenaat Zottegem dat vier pastorale parochies omvat:

- Parochie Heilige Livinus: Sint-Lievens-Houtem en Herzele
- Parochie Heilige Apostelen Petrus en Paulus: Zottegem
- Parochie Heilige Bartholomeus: Geraardsbergen
- Parochie Brakel en Lierde

In het vorige pastorale – toenmalige dekenale – plan voorzag men in 2015 voor de parochie Brakel en Lierde een evolutie van vijftien kerkplekken naar zes kerkplekken waar de zondagsliturgie werd gevierd, met een evolutie in 2020 naar drie plekken voor de zondagsliturgie. De andere kerken bleven allemaal open, mede om toeristenpastoraal uit te bouwen. In oorsprong voorzag men vieringen in Sint-Martens-Lierde, Nederbrakel en Opbrakel.

Volgens het huidige pastoraal plan van het dekenaat Zottegem dat werd opgesteld op 12/09/2024 zijn de drie kerkplekken waar de pastoraal en de liturgie gevierd worden Nederbrakel als centrumkerk en Sint-Martens-Lierde en Elst als nevenkerken. Zelfbedruipende kerken als Everbeek-Boven, Sint-Maria-Lierde en Michelbeke worden voorgesteld om te behouden voor de liturgie. Volgens dit pastoraal plan komen al de andere kerken in aanmerking voor herbestemming en nevenbestemming.

In dit kerkenbeleidsplan wordt de visie voor de vier parochiekerken in Lierde als volgt geformuleerd:

De parochiekerken van **Deftinge, Hemelveerdegem en Sint-Maria-Lierde** blijven op korte termijn in gebruik voor huwelijken, begrafenissen en andere eucharistie- of gebedsvieringen bij speciale gelegenheden. Daarnaast wordt er ook belang gehecht aan valorisatie in de vorm van initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw versterken en bevorderen. De initiatieven vullen de liturgie en bezinning aan of krijgen een plaats ernaast. Denk aan kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen. Op lange termijn zal worden nagedacht over een mogelijk multifunctioneel gebruik.

De parochiekerk van **Sint-Martens-Lierde** blijft in gebruik voor de wekelijkse eucharistieviering en andere eucharistie- en gebedsvieringen. Daarnaast wordt ook hier belang gehecht aan valorisatie in de vorm van initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw versterken en bevorderen. De initiatieven vullen de liturgie en bezinning aan of krijgen een plaats ernaast. Denk aan kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen. Op lange termijn zal worden nagedacht over een mogelijk multifunctioneel en/of gedeeld gebruik.

3.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Gelet op het pastoraal plan wordt de intentie geuit om in de eerstkomende periode de pro's en contra's van een samenvoeging van de vier parochies op het grondgebied van Lierde te onderzoeken waarna mogelijk een samenvoeging van de kerkfabrieken zou kunnen volgen. Het idee van één eengemaakte kerkfabriek komt voort uit de overweging van zowel de praktische, financiële als pastorale uitdagingen en kansen die zich aandienen in het kader van de huidige en toekomstige werking van de erediensten in onze gemeente.

De belangrijkste motieven voor de vereniging tot één eengemaakte kerkfabriek zijn:

1. Efficiënt beheer en administratieve vereenvoudiging

Door de krachten te bundelen binnen één kerkfabriek kan het beheer van middelen, infrastructuur en administratie aanzienlijk worden vereenvoudigd. Dit laat toe om efficiënter te werken, dubbel werk te vermijden en beter in te spelen op de steeds complexere regelgeving.

2. Duurzaam financieel beleid

Een eengemaakte kerkfabriek maakt het mogelijk om een financieel beleid te voeren dat over de verschillende kerkgemeenschappen heen gedragen wordt. Middelen kunnen op een meer evenwichtige en toekomstgerichte manier ingezet worden, rekening houdend met noden, patrimonium en de reële draagkracht van de geloofsgemeenschappen.

3. Behoud van lokale verankering, met gedeelde verantwoordelijkheid

Hoewel de structuur gecentraliseerd wordt, blijven de lokale geloofsgemeenschappen belangrijk. Binnen de nieuwe structuur zal er aandacht zijn voor een vertegenwoordiging van alle voormalige kerkfabrieken, zodat de verbondenheid met de lokale parochies behouden blijft.

4. Antwoord op maatschappelijke veranderingen

De maatschappelijke rol van de kerk evolueert. Met een dalend aantal kerkgangers en minder vrijwilligers is het wenselijk om de werking te herdenken. Een eengemaakte kerkfabriek laat toe om beter in te spelen op de veranderende context en toch de noodzakelijke continuïteit en ondersteuning van de eredienst te garanderen.

5. Samenwerking en solidariteit bevorderen

De vereniging tot één eengemaakte kerkfabriek is ook een uitdrukking van solidariteit tussen de geloofsgemeenschappen van Lierde. Door samen te werken, kunnen we elkaar versterken in plaats van versnipperd verder te werken. Het is een stap naar een meer gedragen, open en toekomstgerichte kerkgemeenschap.

Om na te denken over de toekomstige invullingen van de vier parochiekerken wordt voorgesteld om een **kerkenbeleidscomité** op te richten met vertegenwoordiging van

- De kerkfabriek(en) en het bisdom
- De gemeente Lierde (erfgoed, cultuur, patrimonium)
- Lokale verenigingen en bewoners
- Erfgoedorganisaties en potentiële partners voor nevenbestemming

Dit kerkenbeleidscomité kan, zo nodig, een vervolgtraject uitstippelen en het kerkenbeleidsplan aanpassen aan de gestelde noden van de parochianen en bijvoorbeeld plaatselijke verenigingen. Bij het uitwerken van mogelijke nevenbestemmingen zal veel aandacht moeten geschonken worden aan aanpassingen die nodig zullen zijn op vlak van toegankelijkheid en veiligheid.

Met het voorliggend kerkenbeleidsplan beoogt men een vernieuwende en gedragen manier van omgaan met het religieus erfgoed, waarbij de kerken hun kernfunctie behouden maar tegelijk opengesteld worden als plekken van rust, zingeving, cultuur en gemeenschap met oog voor vernieuwing vanuit verbondenheid en respect.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maand van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.